

LATINŠTÍ KLASIKOVÉ

OSOBY

AUGUSTUS

MAECENAS

P. VERGILIUS MARO

Q. HORATIUS FLACCUS

P. OVIDIUS NASO

M. TULLIUS CICERO

TŘI AKADEMIKOVÉ VĚD A UMĚNÍ
SLUHA

AUGUSTA

CORINNA, *milenka Ovidiova*

Jeviště představuje antickou síň, nemožnou a zkarikovanou. Akademie mluví sborem, nevyslovuje však současně. Všichni si počínají výstředně a přemrštěně, zvláště při četbě. Vyjma básně Ovidiovy.

CORINNA: Římané, nechci nic říci, a jestliže mluvím, je to jen proto, abych počala. Dříve čekalo se s tou věcí na Hymena, leč kdo jej má nyní na mysli? Nesluší se začínati tím, čím se u Shakespeara končí. Máme-li počítí s bohem, nechť je to raději Mars, sicut erat in principio. — Věc je vzata zkrátka, za chvíličku dozvíte se o podivuhodných událostech a nebude-li vám bránice brániti, snad se i zasmějete. Valet ad finem! Dixi. Čte.

„Co vše činí osení bujným, za jaké třeba hvězdy, Maecenate, pluhem přeorávati půdu a s jilmy snoubiti révu, jakou věnovat skotu neb chovu ovcí péci, jaká spořivým včelkám potřebna je píle, odtud zpívati počnu nyní.“

To je podařený povídálek, kéž by byl raději pozbyl kalamáře než statečku.

AUGUSTA: Co pravíte?

CORINNA: Že je Vergilius Maro vtipný jako vozataj. Tato Georgika, císařovno, jednájí o chovu dobytka, o včelařství — leč nemyslete, že je to selská kniha. Básník kdeco zušlechtil a krásná líčení a líbezná epizody matou čtenáře dokonalostí —

AUGUSTA: To je nudné.

CORINNA *udeří knihou*: Víte, paní, co s ním udělám?
Bum! Proč jsi tak chytrý?

AUGUSTA: Vy se zapomínáte, Corinno!

CORINNA: Jakže, svého statečku jsem neztratila.

AUGUSTA: Nejste příliš zábavná a zdá se mi, že se při čtení zajímáte.

CORINNA: Milosti, nezlobte se, ví bůh, že není nikde nic nového. Na zítřek vám slibuji neobyčejnou, rozmarnou příhodu, plnou milosti, plnou šprýmu, odvážnou, tklivou a pravdivou.

AUGUSTA: Ze společnosti?

CORINNA: Ano, ze současné. Satiry Quinta Horatia Flacca, mám je čísti?

AUGUSTA: Něco krátkého.

CORINNA *čte*: Kapitola VIII. Priapus.

Byl jsem tíhu kmenem neprospěšným dřevem, ondy když lavicí učinit či Priapem má-li mistr nevěda, v božstvo změnil mě. Jsa bůh, zlodějům a letounům jsem velkým strašidlem...

AUGUSTA: Dosti, dosti! Proč zapráháte do takového vozu?

CORINNA: Sbohem, Flaccu! Kdyby mi, vzácná paní, nebránila vaše přítomnost, odvodila bych hrozné sloveso od tohoto substantiva. Fi! Zde je třetí, copak ten bude za čížka? Opravdu, Maecenas má šťastnou ruku! Venkovský učitel rozumí lépe básnictví než on.

AUGUSTA: Jděte! To je kovaný mistr.

CORINNA: Kdybych měla, císařovno, zlý jazyk, řekla bych, že je to šíbal.

AUGUSTA: Vy jste nesdílňá, mé dítě.

CORINNA: Počíná se s Ovidiem... *Čte*.

„... Co nyní je ti platná,

Sol, ta sličná tvář, co ta barva, paprsky co zářné?

Ty, jenž ohněm svým zemské kraje všechny pálíš,
v ohni novém háráš; tvůj hled, jenž všecko vidět má,
Leukothoe poutá a na jednu ty pannu upíráš
své zraky, jež patří všemu míru.“

AUGUSTA: U všech všudy! To je o něco lepší než to, co jsme již četly! Jaké je to dále?

CORINNA čte: „Pod nebe západní pouští Sol hřebce na pastvu; —

vše ztemňuje noc, v milenou bůh komnatu vejde, v tváři celá máf Eurynomé, a tu ve středu pilných dvanácti služek zří Leukothou v jase světla —“

To je jisto, milostivá paní, vy jste objevila nového římského básníka.

AUGUSTA: Jak se jmenuje?

CORINNA: Publius Ovidius Naso.

AUGUSTA: Víte, co si myslím?

CORINNA: Ne, myslím si také něco!

AUGUSTA: Že je rusý.

CORINNA: Právě naopak! Ovidius je tmavovlasý, a mladý!

a krásný!

AUGUSTA: Je asi mlád.

CORINNA: A chud! Básníci, Milosti, bývají nadmíru chudí — ale Augustus má chvála bohu všeho dost.

AUGUSTA: Něco bych tomu Ovidiovi dala — leč zavolejte sama toho kašlavce, ať se propadnu, nespí-li.

CORINNA: Není zde sluhy?

SLUHA: Je nás méně nežli zvonečků.

AUGUSTA: Přiveďte Caesara!

CORINNA: Leč, milostivá paní, to nejde dát básníkovi jen tak zhola peněženku.

AUGUSTA: Vymyslete si tedy nějaký způsob.

CORINNA: Což literární cena? Ministerstvo by ji vy-psalo —

AUGUSTA: Je to bezpečné?

CORINNA: To se udělá, spolehněte se na obratného Maecenata, je to nejlepší dvořan a jsem hlupačka za to, že jsem o něm mluvila jinak.

AUGUSTUS vejde: Jak se máte? Já jsem stále chor, dna, počasně hryzení —

AUGUSTA: Zabývám se uměním.

AUGUSTUS: Umíte to?

AUGUSTA: Chtěl byste číst dobré verše?
 AUGUSTUS: Pročpak ne? Je-li to četba ušlechtilá —
 AUGUSTA: Velmi, odměňte básníka dle té ušlechtilosti.
 AUGUSTUS: Nechte si svoji knihu, choti, po takové chvále
 se nehodí, abych se přesvědčoval. Odměním ho, ne-
 dáte-li jinak.
 AUGUSTA: Chci, abyste vypsál cenu 20 000 sesterciů!
 AUGUSTUS: Myslel jsem na to již dříve, než jste to řekla.
 AUGUSTA: Ach!
 CORINNA *volá sluhu na jeviště*: Zavolejte Maecenata!
 AUGUSTUS: Ach, to je trápení!
 AUGUSTA: Vy o tom mnoho mluvíte.
 AUGUSTUS: Méně, než je cítím. Kdyby mě brala bolest
 za jazyk jako za žaludek, byl bych již němý.
 CORINNA: Naštěstí jsou obě ústrojí vzdálená.
 AUGUSTA: Podívejte se jen při snídani.
 MAECENAS *vejde*: Vznešený Auguste! Má paní!
 AUGUSTUS: Milý ministře!
 MAECENAS: Vládče!
 AUGUSTUS: Ta slanina nebyla k požívání.
 MAECENAS: Nesnědl jste kůži, Milosti?
 AUGUSTUS: Ach, jako by mě čert tahal za dvanáctér-
 ník!
 MAECENAS: Vida, kde byla nástraha!
 AUGUSTA: Chci, abyste vypsál cenu, pane ministře!
 MAECENAS: Jakže?
 CORINNA: Literární cenu!
 MAECENAS: Literární cenu?
 AUGUSTA: Ano, na knihu veršů, dostane ji Ovidius.
 AUGUSTUS: Ano, budete v jury a počínejte si spraved-
 livě.
 MAECENAS: Kdo je to Ovidius? Nechte toho, Milosti, to
 bude nějaký lehkomyslník, bůh ví, co píše.
 CORINNA: Ale vždyť se nám líbila jeho kniha.
 MAECENAS: Nedbejte na to! Ten ještě nadělá hromadu
 nesmyslů, počkejte, až zestárne nebo až si zamiluje
 řádnou společnost.
 AUGUSTA: Rychle! Ohlašte závod!

- MAECENAS: Priape, strážce vinic, to je nenáležitě roz-
suzování.
- AUGUSTA: Nuže?
- MAECENAS: Císaři, nemáte zde nějaký papír?
- AUGUSTUS: Kdepak!
- CORINNA: Stáhněte osla, ať je to na pergameně.
- MAECENAS: Ticho, maličká.
- AUGUSTA: Ne, zavolejte sem raději básníky, akademii
věd i markytány, kteří s ní chodí, a oznamte jim sou-
těž ústně.
- AUGUSTUS: Rozmyslete si to — nechcete raději něco ji-
ného?
- AUGUSTA: Snad nelitujete, Auguste, peněz?
- AUGUSTUS: Tu to máme! Víte, mnoho-li vydám za ty
tlachaniny?
- CORINNA: Ale máte, císaři, zlatou dobu římského písem-
nictví.
- AUGUSTUS: Pah! Raději bych vydržoval zoologickou za-
hradu.
- AUGUSTA: Vy jste skrblík, hrabivec a chrapoun! Nevíte
ani, co jest to vésti dům!
- SLUHA: Milosti, je zde M. T. Cicero, otec vlasti, hovoří
velmi nesmyslně, co s ním?
- AUGUSTA: Měl by být dávno mrtev.
- CORINNA: Uslyšíme ho, nadělá prý řečí jako antický
chór!
- CICERO čte: Četli jste již, přátelé, „Cato maior de senec-
tute“? Nikoliv? Čtěte! čtětež! čti! budiž to čteno! ať se
to čte! Lege, legite, legitote! Čtěte všichni. Dobrý den,
vznešený Auguste.
- AUGUSTUS: Scilicet, rozumí se.
- CICERO: Zachránil jsem pro vás, pane, vlast!
- CORINNA: Vy, otče, špatně vypadáte.
- CICERO: Sotva vládnou jazykem a perem. Auguste, kdy-
byste mě byl slyšel 8. listopadu r. 63! Milovaný císaři!
- AUGUSTUS: Odzátkujte ty periody, nebo si řekněte přímo
o pytel krupice.
- CICERO: Pánbůh ví, pane, že byly doby, kdy jsem se

oháněl souvětími jako liška ocasem. Není-li, pánové, od jednoho kominíka na světě černo, není od sta svět-leji; jestliže si dnes popovídám, namluvil jsem se toho již více. Nam iam dám vám . . .

AKADEMIE *vejde*: Služebníci, důstojný Auguste!

AUGUSTA: To je falanga!

AKADEMIE: Jsme loajální sdružení.

AUGUSTUS: Půjčte mi toho markytána.

CICERO: Rozežeňte, Římané, tu tlupu, jejich latina stojí za babku a jejich vzdělání nestojí za nic, roztrhali každý po deseti opascích.

AKADEMIE: Jsme věrní tovaryši, císaři, řekněte, co od nás chcete, a dáme se hned do práce.

PRVNÍ AKADEMIK: Jsem jen prostá duše a vy jste mne poctil jmenováním! Auguste!

DRUHÝ AKADEMIK: Vsadím si vlastní dlaní 25, kam vám bude libo, a věřte, že to učiním rád, potěší-li vás to, Auguste.

CICERO: Pánové, mé dámy, nemám zubů, leč ztratil jsem je v dobrých službách.

CORINNA: Přestaňte, strýčku!

CICERO: U přejedeného Bakcha, já mám hlad! Ha, nevděčná paměti! Nechť umru! Auguste, zabte mne! Umřel bych tak velmi rád za vlast, za svobodu nebo za náboženství.

SLUHA: Zavažme mu ústa ubrouskem!

AUGUSTA: Proč jste to již neudělali?

OVIDIUS *vejde*: Dobrý den, pánové, já jsem Ovidius Naso, kdo z vás je ministr?

CORINNA: Posaďte se, ministra tu není, leč to je lho-stejno.

AUGUSTA: Můžete být k nám důvěřiv, milý pane. Má býti udělena literární cena, mějte naději.

OVIDIUS: Dostanu ji?

CORINNA: Snad.

OVIDIUS: Nuže, nač ty okolky.

CORINNA: Vždyť jde vše jak na drátkách.

OVIDIUS: Ach, to jsou dlouhé lokty.

CORINNA: Jsem, chvála bohu, dobře rostlá.

Vejde Maecenas, Vergilius a Horatius — Cicero upadl a všichni se k němu sběhli, jen Vergil a Horatius se obřadně klanějí.

HORATIUS: Vznešený Caesare, přijměte moji knihu místo hekatomby.

VERGILIUS: Císaři, na moji loajálnost si můžete sednout jako na podušku.

CORINNA: Pomozte nám, rychle!

AUGUSTUS: Víno sem!

OVIDIUS: Kdopak to vymyslel podvázat mu jazyk!

AKADEMIE: Už je tam, chudák!

AUGUSTA: Počkejte, píchnu jej do mluvidel.

AKADEMIE: Ecce primus rhetor Romanorum!

CORINNA: Hle, největší římský řečník!

AUGUSTUS: Opravdu umřel? Sbohem! Spravte si věc, jak chcete. *Odejde.*

MAECENAS: K pořádku, pánové, jedná se o literární cenu.

AKADEMIE: Aha, víte, proč Cicero umřel? Zavázali mu ústa!

MAECENAS: Jde o 20 000 sesterciů.

HORATIUS: Proto jsem přišel, Maecenate, jsem téměř váš soudruh —

VERGILIUS: Já bych velmi potřeboval cenu nebo lepší stateček, než mi vzali. Měl jsem tam, paní, králikárnu! Znamenitě jsem vše popsal a zbásnil...

OVIDIUS: U všech všudy, bývá ten chasník vždy tak pohnutý?

CORINNA: Řekni mi nějaký sonet, zdá-li se ti moje ouško dost hezké.

OVIDIUS *líbaje Corinnu*: To je znělka, Corinno, ví císařovna, že jsi mojí milenkou?

CORINNA: Nemá o tom zdání, myslí si na tebe sama.

AUGUSTA: Corinno, nutně vás tu potřebujeme.

CORINNA: Měj se k Augustě, nebo nedostaneš ceny.

OVIDIUS: Stejně jí nezasluhuji.

HORATIUS: Jak to sedíte?

OVIDIUS: Nepohodlně jako krejčí; i já mám ve skupině ohybačů sval, jenž činí stehno účastno mistrových stehů, jak je tomu u vás a u švadlen, nevím.

HORATIUS: — „Pěvců hojně mnohých přichvátá“ — to jsem napsal r. 33. *Směje se z plna hrdla.*

OVIDIUS: Dej vám pánbůh zdraví, Horatie, vy jste dobrák!

AKADEMIE: To je neodolatelně komické. *Směje se velmi hlučně.*

VERGILIUS: Milosti, on to přetahuje z řečtiny.

HORATIUS: Pánové, kdybyste někdy potřebovali chudého nebo cokoliv jiného, obraťte se na mne.

VERGILIUS: Díím — parvus operosa carmina fingo — ale to je něco! *Pro smích nemůže mluvit.* „Kdož Baviův je ctitel, měj rád tvé, Maevie, písňe, zapřahej k pluhu lišky do jařma a hezky dojívej.“

AKADEMIE: Ha-ha-ha. To je jadrné vtípkování. Pánové, zařídíme to s cenou nějak rozumně.

AUGUSTA: Ten Ovidius je neruda. Víte co, Corinno? Mě to nudí!

CORINNA: Nu vida! A co bude s 20 000?

AUGUSTA: To je prosté, neudělí se, žádná kniha nevyhovuje podmínkám, Maecenate!

CORINNA: Z ceny již nebude nic.

AUGUSTA: Milý ministře, nechci činiti nátlak na vaše rozhodování, a jestliže jste řekl, že nikdo ceny nezasluhuje, tedy ji nikomu nedávejte. Nemám na tom již zájmu. Rozumíte mi, Maecenate?

MAECENAS: Jakpak ne! Jsem starý dvořan. Hned to řeknu Akademii. — Pánové, napijte se, něco vám chci říci: Udělíte cenu za knihu básní Ovidiovi. Položte si prst na to jméno anebo si je potichu říkejte.

AUGUSTA: Co to povídáte, Maecenate, nic takového si nepřěji!

MAECENAS: Ale nestrachujte se, Augusto, ten vlasáč se tak jmenuje.

AUGUSTA: Nic mi po něm není. Již se mi nelíbí, a podívejte se, jak se má ke Corinně. Rychle, vymluvte jim to.

MAECENAS: Jestliže již pochopili, půjde to jen ztěžka.

AUGUSTA: Pánové, neudělujte žádnou cenu!

AKADEMIE: Milosti, my už víme, jak to řekneme.

AUGUSTA: Nepřeji si toho!

AKADEMIE: To je falešná hra!

MAECENAS: Nedbejte na nic a pojďte se mnou, víte, že mám dobrý sklep.

PRVNÍ AKADEMIK: Služba je služba!

DRUHÝ AKADEMIK: Rychle, ohlašte to, přátelé, a vykročme.

MAECENAS: Již toho nelze opravit, promiňte mi, výsosti, myslil jsem, že to říkáte jen tak — pro decorum.

AKADEMIE: Četli jsme, pánové, po celou zimu básnické spisy a jsme spokojeni. Můžeme říci Augustovi, že máme důstojné a řádné klasiky. Milý Ovidie, vidí se nám uděliti tobě básnickou cenu, je to hezký peníz, a odnes si ji. Hospodař dobře a pamatuj, žes ji dostal, protože jsi stavěl před zrak čtenářstva dobré vzory, žes nabádal k bohabojnosti, k úctě před císařem a pro ušlechtilost dikce.

AUGUSTA: Vy jste zhloupili, pánové.

MAECENAS: Sbohem, skončete to!

PRVNÍ AKADEMIK: Řekli jsme, co jsme chtěli?

DRUHÝ AKADEMIK: Povzbudili jsme jej?

TŘETÍ AKADEMIK: Jmenovali jsme Augusta dosti často?

MAECENAS: Jděte, pánové, vy markytánové, napřed.

AKADEMIE: Už je to vyřízeno, Milosti.

OVIDIUS: Počkejte, pánové, ať vám mohu poděkovat.

PRVNÍ AKADEMIK: Každému zvláště, pane!

DRUHÝ AKADEMIK: V bytě.

TŘETÍ AKADEMIK: V soukromí.

OVIDIUS: Především děkuji vám, císařovno.

AUGUSTA: Nechtěl byste za ty peníze cestovat?

CORINNA: Teď, paní, budeme po několik týdnů zaneprázdněni.

AUGUSTA: Vy dva jste se domluvili a dvorní dámou již asi nezůstanete?

CORINNA: Již je po čtení, Milosti.

AUGUSTA: Naopak, nyní budeme čísti, není-li v knize něco závadného. Rychle, Maecenate, mám velikou zlost na ty lidičky.

MAECENAS: Nejsem zvyklý číst.

OVIDIUS: Teď nám, Corinno, peníze zase vezmou.

CORINNA: Kéž by nás raději vypověděli.

MAECENAS: Zde je něco ohavného.

AUGUSTA: Kde?

MAECENAS: Kniha III., verš 392!

AUGUSTA: „Z lásky se tobě“ — fi! Špatné mravy se nevyplácejí. Zavolejte Augusta! Podíváte se k Dunaji, špatní milenci — Auguste, vypovězte tohoto špatného básníka do Küstendže. Ponouká k nemravnosti, vede pohoršlivý život, píše špatné verše.

AUGUSTUS: Není to týž oslavovaný Ovidius? Je mi to ovšem všechno jedno. — Vypovídám vás, pane, do Küstendže.

OVIDIUS: Nic nevadí, Corinno, rozepsal jsem několik tragických dopisů, tím spíše je nyní dodělám.

CORINNA: Nejdříve se snad oženíš, ne? Těch 20 000 sesterciů je vlastně moje věno.

MAECENAS: Běda básníkům, ať žijí překladatelé!